

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

65 ÅRGANG

17. SEPTEMBER 1953

A V I N N H O L D E T : NR.
DE UKRAINSKE KATOLIKKERS SKJEBNE - GAMLE 34
DOGMER OG NYE - DET INDRE LYS - FRÉDÉRIC
OZANAM - EN FORTJENT HYLDEST - HVOR FALT 35
HELLIG OLAV? - GLASSMALERIER TIL ST. TORFINN
KIRKE - NOTISER - UTENLANDSREPORTASJE
NESTE NUMMER KOMMER 1. OKTOBER 1953.

VÅRE KIRKER Gudstjenester på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61.
(Prestegr. og Biskopen 42 52 87.)
Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.30: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høymesse m. preken.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.
Soknepresten, tlf. 68 08 68.
Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.
Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, tlf. 38 02 87.
Kl. 9.30: Høymesse.

Vår Frue Villas kapell,
Ullernchausseen 52, Smestad (Montebello).
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høymesse.

Lunden kapell, Trondheimsv. 309.
Tlf. 37 78 68.
Kl. 8: Høymesse.

ARENDAL:
St. Fransiskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

BERGEN:
St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

DRAMMEN:
St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1.
Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

FREDRIKSTAD:
St. Birgitta kirke.
Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

HALDEN:
St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.
Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

HAMAR:
St. Torfinn kirke, Torggt. 113.
Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høymesse.

HAUGESUND:
St. Josef kirke, Haraldsgt. 21.
Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høymesse.

HØNEFOSS:
St. Theresia kirke, Vesterntangen.
Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

KRISTIANSAND S.:
St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

LILLESTRØM:
St. Magnus kapell, Halvdansgt. 5.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11.15: Høymesse.

PORSGRUNN:
Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, tlf. 50793.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

STABEKK:
Jesu Hjerter kapell, Nyv. 17.
Soknepresten, tlf. 537735.
Kl. 9.05: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

STAVANGER:
St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten, tlf. 25534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

SYLLING:
St. Hallvard kapell.
Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høymesse.

TØNSBERG:
St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1.
Soknepresten, tlf. 12238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 20. SEPTEMBER: 17. sønd. etter Pinse. Ep. Efes. 4, 1—6. Ev. Matt. 22, 34—46.
Mandag: Matteus, ap. og evang. Tirsdag: Thomas fra Villanova, bisk., bekj. Onsdag: Linus, pave, mart. Torsdag: Den hellige jomfru av Mercede. Fredag: Fredag Ferialdag. Lørdag: Maria-lørdagsmesse.

SØNDAG 27. SEPTEMBER: 18. sønd. etter Pinse. Ep. I. Kor. 1, 4—8. Ev. Matt. 9, 1—8.
Mandag: Wenzel, hertug, martyr. Tirsdag: Erkeengelen Mikael. Onsdag: Hieronymus, bekj., kirkelærer. Torsdag: Remigius, bisk., bekj. Fredag: De hl. skytsengler. Lørdag: Theresa av Jesubarnet.

SØNDAG 4. OKTOBER: 19. sønd. etter Pinse.

ST. OLAV

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersv. 5.
Telefon 42 37 43. Kl. 9—16. Mandag, lørdag:
Kl. 9—13.

Abonnementspris: Kr. 15.00 pr. år; for utlandet
+ porto kr. 4.80. Girokonto nr. 15986.
Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert
postkontor.

Annonser må være innsendt innen onsdag aften
uken før utgivelsesdatoen (angitt på 1. om-
slagsside).

Presis innbetaling av kontingenten
medfører store lettelser for
ekspedisjonen!

Ved en feil på omslagssiden i fore-
gående nr. var dette nummer bebudet
å komme 10. september. Det skulle
selvfølgelig ha stått 17. september.

På søndagene 20. og 27. september
kl. 19 holdes aftenmesse i

St. Hallvards kirke Urtegt. 29, Oslo.

Pastor dr. Gerard Vranken:
KIRKEARET, skjema i fem farger.
Kr. 0.40.

MESSENS GANG, diagram i to
farger, kr. 0.30.

Katolsk Bok- og Bladsentral
Akersvn. 5, I, Oslo.

Ny publikasjon

av

dr. teol. J. van der Burg:

BØNNEN FOR DE AVDØDE

Den bibelske lære om et
rensessted.
44 s. Kr. 1.00.

St. Olavs Forlag, Akersv. 5, Oslo.

FYRINGSOLJE

brukes av

Bispegården
St. Josephs Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd. } Oslo
St. Dominikus kirke.
Sta. Katarinahjemmet. }
St. Pauls Kirke
Moderhuset } Bergen
Florida Sykehus
Øyenklinikken }
St. Josephs Hospital, Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
St. Fransiskus Hosp., Hønefoss.

LEGEMIDDEL

Ved B-vitaminmangel —

AFI-B-TOTAL

tabletter

med de viktigste komponenter i B-
vitaminkomplekset i relativt store
doser.

Pakninger à 50, 100 og 250 tabletter.

A-S FARMACEUTISK (AFI) INDUSTRI OSLO

De ukrainske katolikkens skjebne

«Alt som er nødvendig for at det onde skal triumfere er at gode mennesker unnlater å gjøre noe.» Om flere av oss hadde tenkt nærmere over disse ord av *Edmund Burke* i årene etter den annen verdenskrig, hadde professor *Holubowych* kanskje hatt mindre grunn til å uttale følgende til den store forsamling av ukrainske flyktninger i Coventry nylig: «Vi forstår ikke den taushetens sammensvergelse om forbrytelser som roper til Gud på hevn.» La oss ikke bedra oss selv i en sak som denne; gjennomsnittskatolikken er like så dårlig underrettet som alle andre, ikke bare om de fryktelige lidelser og den nådeløse forfølgelse som har rammet våre brødre i den unierte kirke med bysantisk ritus, men også om hvem de er og hvorfra de kommer.

For det første er meget få av dem grekere, men alle er like så katolske som de der følger den latinske ritus. Det store flertall, om lag 5 millioner, er ukrainere; de holder til i den tidligere østerrikske provins Galicia og i den tidligere ungarske provins Karpato-Ukraina, den del av Tsjekkoslovakia som før den ble annektert av sovjet-russerne, ble kalt Ruthenia. Under krigen tjenestegjorde 35 000 av dem i den kanadiske armé. Kan man vel si at det var alminnelig kjent at det i Lublin i 1939 fantes gresk-katolske, romersk-katolske og armensk-katolske katedraler, av hvilke armenernes var fra det 14. århundre? I dag er alle konfiskert. Og dette er sannheten ikke bare om de katolske katedraler i disse områder, men om hver eneste kirke, hvert eneste kapell, hver eneste skole og alle andre katolske institusjoner; det samme er skjedd i bispedømmene Lemki og Peremyshl, også i de deler av dem som tilhører Polen, og i bispedømmet Pryashiv i Slovakia.

*

Biskopen av Pryashiv, mgr. *Gjydich*, ble i 1951 i Bratislava dømt til livsvarig fengsel, mens hans hjelpebiskop ble internert i en konsentrasjonsleir. Biskopen av Uzhorod i Ruthenia, mgr. *Romza*, døde etter at han var blitt kjørt ned av en militær lastebil og mishandlet med jernstenger. Metropolitanen av Halych, erkebiskopen av Lublin, mgr. *Slipyj*, ble dømt til 8 års fengsel. Da han overlevet disse år i fengslet, ble han uten videre idømt 17 års fengsel i tillegg. Alle ti biskoper er arrestert; noen har lidt martyrdøden, andre er, for å bruke professor *Holubowych's* ord, «merket av kommunistisk slavetjeneste». «Utsultne og i elendige filler, med hender og føtter deformert, sleper de seg av sted, støttet på stokker eller kravler omkring under nådeløse vokteres piskeslag.»

Er det fordi de er biskoper at de er utsatt for denne brutale behandling? Overhodet ikke. *Det skjer utelukkende fordi de nekter å gi avkall på sin katolske tro.* Alle har vært tilbudt kall på betingelse av at de fordømmer Brest-Litovsk-unionen av 1595 som førte deres forfedre tilbake til den katolske enhet, og at de anerkjenner patriarken av Moskvas overhøyhet. Til deres evige ære kan det sies at de er forblitt faste i troen; hver eneste en av dem. Noen er gått i døden for den.

*

Kommunistene satte i verk en plan som var utarbeidet under krigen og som tok sikte på å stable en statsunderstøttet ortodoks kirke på benene og legge den under patriarken av Moskvas jurisdiksjon. I april 1945 sendte denne et brev til de unierte greske katolikker i Vest-Ukraina for å få dem til å si seg løs fra Kirken. Tre prester erklærte seg villig til å gå bolsjevikenes ærender; de dannet en komité som rettet en formell henstilling til Rådet av folkekommissarer for den ukrainske sovjet-sosialistiske republikk om å bli stillet under dets beskyttelse. Denne henstilling ble — hvilket turde være overflødig å nevne — imøtekommet. Og under beskyttelse av patriarken i Moskva og sovjetmyndighetene ble et uhyggelig press lagt på prestskapet og legfolket. Og selvfølgelig var der mange som ga etter. Komitéen har offentliggjort en fortegnelse over prester som angivelig skal ha erklært seg villig til å følge dens grunnsetninger. Likevel finnes det over 1500 prester i Ukraina hvis navn ikke er tatt med på listen. Noen av navnene i fortegnelsen er navn på prester man vet er døde eller drept av kommunistene. Dette er tilfelle med *Michael Kachorovsky* og *Basil Bolinovsky*. Bare fra bispedømmet Lublin er 200 000 mennesker deportert; man vet med sikkerhet at ikke mindre enn 800 ukrainske prester er fengslet.

Dette forteller om helt ufattelige lidelser; likevel er dette ikke noe nytt. Og forfølgelsen har jo heller ikke vært begrenset til katolikker. Før Sovjet-regjeringen fikk undertrykket den russisk-ortodokse kirke og gjort den til sitt lydige redskap, førte den en like nådeløs kamp mot de ortodokse. Mellom 1917 og 1923 ble bare i Ukraina ikke mindre enn 25 biskoper og 1215 prester myrdet. Det var heller ikke nødvendig å være katolikk eller ortodoks for å omkomme under den kunstig fremkalte hungersnød i 1921—22 eller under den fryktelige hungersnød i Ukraina i 1933 som skyldtes kollektiviseringen av

Gamle dogmer og nye

(Fra en samtale med en student)

Av dominikanerpater A. J. Lutz

Kan sannheten låses til et system av dogmer?

«Hvordan gikk det egentlig til, pastor, at kristendommen ble til et system av dogmer, altså, så vidt jeg kan skjønne, av abstrakte teologiske læresetninger, når evangeliet taler så inderlig til hjertene, og bruker et språk så enkelt, så levende at et barn kan forstå det? Og hvorfor kommer det for dere katolikkens vedkommende, stadig nye dogmer til de gamle? Svar meg, pastor; jeg spør ikke for å uteske Dem. Jeg er ingen vantro, vil i hvert fall ikke være det; men jeg finner meg ikke til rette i dogmetroen, i den protestantiske kirke for øvrig like så lite som i den katolske.» —

«Takk, unge venn, fordi du spurte. Kanskje vil det lykkes for meg å bringe litt orden i din religiøse tenkning. Du er altså, ser jeg, en ivrig bibelleser?» — «I hvert fall leser jeg hver dag i Det nye testamente.» — «Når du da leser i evangeliet om Jesus som kalles 'den Enbårne i Faderens skjød', samtlig som Han lever på jorden likesom en av oss; når de hellige bøker sier at Han, den Hellige, frivillig gjorde seg ansvarlig for verdens synd for å sone den og gi oss adgang til Faderen, synes du at et barn kan fatte det?» — «Jeg mente det ikke så bokstavelig.» — «Voksne eller barn, lærde eller ulærde, har vi alle inntrykk av å stå ansikt til ansikt med det Ufattelige. Imidlertid legger vi ikke evangeliet til side av den grunn. Tvertimot, så avgrunnsdyp den hellige tekst enn er, så skjønner vi i hvert fall én ting, nemlig at Jesus er oss nærmere enn far og mor og fedreland og alt det vi ellers betrakter som livsverdier, og at vår evige skjebne er avhengig av den holdning vi inntar overfor Kristus vår Frelser.» — «Alt det De sier, er jeg enig i, pastor. Men det er nettopp dette som gjør at jeg har imot dogmene. De forekommer meg så livsfjerne! De fører oss bort fra den Guds nærhet evangeliet gir oss.» —

«Sannheten er akkurat omvendt. Det er dogmene som fører oss dypere og dypere inn i de guddommelige realiteter.» — «Jeg forstår Dem ikke, pastor.» — «Vær litt tålmodig, kanskje det vil bli klarere. Det du føler, når du leser evangeliet, det kjente og følte de troende kristne allerede i de første dager, når de lyttet til apostlenes ord om Jesus, om Faderen, om Frelsen og det evige liv. Flertallet kjente kanskje ingen annen trang enn den, med et takk-

nemlig hjerte å ta imot det himmelske budskap og finne fred i det. Men blant de troende finnes og fantes det alltid noen som har særlige anlegg til å 'overveie det i sitt hjerte', dvs. trenge dypere inn i den kristne åpenbaring for å tilegne seg den mer og mer ved from ettertanke, ved hjertets elskende intuisjon. Den Guds-åpenbaring som kom til oss med Jesus Kristus, det guddomsliv som ligger skjult i evangeliet, skremmer ikke det kristne tankeliv, men vekker og drar det. En senere kirkefar, St. Anselm, kaller det: 'fides quaerens intellectum', skjønner du latin?» — «Svært lite.» — «Vel, det betyr: troen som higer etter innsikt, troen som vil ha klarhet, selvfølgelig ikke klarhet over det guddommelige mysterium; Gud alene forstår Gud, men klarhet over den harmoniske sammenheng mellom de overnaturlige sannheter og fakta, og over den praktiske livsvisdom de innebærer. Etter hvert som kristendommen vant innpass i den gresk-romerske verden, fikk de kristne tenkere også en annen oppgave, nemlig den å forsvare sin tro mot den hedenske filosofi som mente at den sto i motsetning til fornuft og vitenskap og derfor var usann.» — «Unnskyld, pastor, har De ikke nettopp sagt at troens innhold er ufattelig for vår fornuft? Hvordan kan det da bevises?» — «Det er ikke tale om å bevise den kristne tro, men å motbevise de invendinger man fører i marken mot den i fornuftens og vitenskapens navn.» — «Jeg forstår; men ennå forstår jeg ikke hvordan et levende og spontant tankearbeid lar seg forene med faste, ferdiglagede dogmer, som man på forhånd er forpliktet til å anerkjenne; eller hvordan sannheten for alle tider likesom kan være skrinlagt i dogmatiske formler.»

Gis der en lærermyndighet utenom Bibelen?

«Unge venn, de kristne tenkere er også mennesker. Under sine anstrengelser for å nå dypere inn i åpenbaringens innhold, eller for å hevde den mot de vantroendes angrep, kan de selv ligge under for illusjoner, eller velge uttrykksmåter som kommer mysteriet for nær. Slikt vekker forargelse og utfordrer til strid. Sannhetens forsvarere fra sin side kan også ta feil. Således kommer kristenheten i fare for å bli villedet og splittet. Husk for eksempel de tre første århundrers langvarige stridigheter om Jesu person. Du har jo hørt eller lest om

jordbruket. Den gang omkom ikke mindre enn 8 millioner mennesker.

En beretning om utviklingen i Ukraina foreligger nå oversatt til engelsk. Det er imidlertid tvilsomt om den vil bli lagt fram til salg hos bokhandlerne. Noen pris er ikke fastsatt. Man kan få den tilsendt ved å skrive til *The Chancellor, Ukrainian Catholic Church, 143 Saffron Hill, London E.C. 1*. Den er på 114 sider og gir en oversikt over kristendommens historie i Ukraina helt fra Kievs befolkning ble drept

under Vladimir den store og fram til utviklingen under de to verdenskriger og til kommunistenes fremferd i de siste år.

Den apostoliske visitator for ukrainerne i Vest-Europa er mgr. *Ivan Buchko*. Han er den eneste ukrainske biskop som lever i frihet. Til alt hell står den unierte, ukrainske kirke sterkt i Canada og De forente stater med et fast oppbygget hierarki. Det finnes også flere slike ukrainske kirkesogn i Australia og Syd-Amerika.

Keith Kirk.

Arius, Nestorius, Eutychè?» — «Jo, jeg har det, men uten å få synderlig glede av deres motstandere heller.» — «Det kan så være. Men én ting fyller oss med glede og takknemlighet, nemlig at Kristus ikke overløt sin guddommelige åpenbaring til menneskelige feiltolkninger, men at Han sørget for en autoritet som på en avgjørende måte skjelner mellom sant og usant, og vet å redde også de sannhetslementer som kan finnes blannet med vranglæren.»

«En autoritet, sier De. De mener vel Bibelen?» — «Akk nei, kjære venn. Det er jo nettopp Bibelen det gjelder å forsvare mot feiltolkninger og fantasteri; er det ikke fra Bibelen at alle påsto å utlede sine særmeninger? Det er Bibelen som må frelses fra det åndelige virvar, dersom kristendommen ikke mer og mer skal komme i miskredit.» — «Er det da de fremragende teologer som har det avgjørende ord å si?» — «Heller ikke. Arius, Nestorius og alle de andre som sto i spissen for sekter, de påsto alle å være fremragende teologer. Mange av dem var også virkelig ualminnelig skarpe ånder. Men så høyt begavet de enn kunne være, så var de allikevel mennesker. Det er bare én intelligens som er jevnbyrdig med den kristne åpenbaring: Kristus selv. Han har ikke *studert* sannheten; Han *er* Sannheten. Den kristne åpenbaring er Kristus selv, Gud fra Gud, Lys fra Lyset, og som, da tiden var inne, opptrådte på jorden i en menneskelig natur, for å ta hele menneskeslektens skjebne i sin hånd. Skal et annet menneske være vår lærer, så må det være utrustet med fullmakt fra Kristus. Så lenge Frelseren levde synlig på jorden, var det ham som lærte oss. Men da Han visste at Han skulle gå tilbake til Faderen, valte Han tolv menn med Peter som den øverste, og ga dem i oppdrag 'å lære folk'. Han sendte dem den Hellige Ånd for å 'føre dem inn i all sannhet', og gi dem kraft til å bringe det glade budskap til hele verden. Visstnok skulle de dø engang, men Kristus hadde gitt dem i oppdrag å velge andre som skulle bli deres arvtagere og få den samme fullmakt. Ved håndspåleggelse og bønn skulle Kristi eget prestedømme og autoritet gis videre i alle tider, inntil verdens ende. Kristus har ikke gitt autoriteten fra seg; men Han utøver den gjennom synlige representanter, apostlene og apostlenes etterfølgere.

Når nå den apostoliske læremyndighet erklærer at en læresetning som det var meningsforskjell om, virkelig er en bestanddel av den kristne åpenbaring, så har vi et dogme. Skjønner du nå hva jeg mente, da jeg så at dogmene ikke fører oss bort fra evangeliet, men dypere inn i det? La være at de taler et annet språk enn de hellige bøker, de taler det språk de må tale for å oppnå sitt mål, nemlig å fremsette sannheten slik at en feiltolkning er utelukket, i hvertfall for de menneskers vedkommende som oppriktig søker sannheten, elsker den og er villige til å leve etter den.»

Faren for å sette seg selv over Bibelen!

«Etter hva De sier, pastor, skulle det egentlig være utelukket å tale om protestantiske dogmer. Vi anerkjenner jo ingen autoritet med så vidtrekkende myndighet.» — «Ganske riktig. Å tale om ortodoks protestantisme er en selvmotsigelse, dersom man holder fast ved sin såkalte rett til å lese Bibelen på egen hånd.» — «Jeg er enig med Dem. Men får jeg

lov til å komme med en innvending? Våre teologer beskylder dere katolikker for å sette Kirken høyere enn Bibelen, dvs. menneskers ord over Guds ord. Jeg er nesten redd for at de har rett.» — «Alt kommer an på hva man mener med ordet 'Kirke'. Tenker man på et synlig samfunn av kristne med felles bekjennelsesskrifter, med bestemte former for gudstjeneste og et offisielt ordnet presteskap, så står nok Bibelen over Kirken. Men tar man ordet 'Kirke' i den betydning det har hos Paulus, nemlig 'Kristi Legeme', da er forholdet omvendt.» — «Hva mener egentlig Paulus med dette uttrykk? Jeg har ofte stuset over det.» — «Han mener det samme som Jesus selv, når Han sier: 'Jeg er vintreet, og dere er grenene'. For apostlene som for Jesus er Kirken en levende organisme hvis innerste livsenergi er Jesu eget liv som Guds Sønn i menneskelig skikkelse. Alle som tar imot Ham, 'får makt til å bli Guds barn . . . født av Gud', heter det hos Johannes. I samfunn med Guds Sønn, og i kraft av Kristi frelsesverk blir vi 'delaktige i den guddommelige natur' (II. Pet. 1), og går således inn i et livssamfunn med Kristus. Det er det Paulus kaller 'Kristi Legeme'. I sitt innerste vesen er Kirken altså overjordisk, usynlig som Gud selv. Men likesom Guds evige Ord, Sønnen, 'ble Kjød' for å bo blant oss, slik ville Han at også det hemmelighetsfulle usynlige samfunnsliv som forener oss med Ham og med hverandre, skulle bli 'kjød', dvs. opptre under menneskelige samfunnsformer og bli en synlig familie av Guds barn. Men kilden til alt liv, til alle 'tjenester' eller livsfunksjoner er Kristus med sin Hellige Ånd. Med andre ord: Kirken, det er Kristus selv, som lever videre på jorden, ikke lenger i sin fysiske organisme, men i det organiserte samfunn av troende og gudelskende mennesker.»

«Og dette samfunn står altså ikke under Bibelen!» — «Nei, det har trodd, elsket, bedt, lidt forfølgelse, meddelt og mottatt sakramentene, lenge før en eneste linje av evangeliet var skrevet. Evangeliet og de øvrige skrifter som utgjør Det nye testament, har ikke frembrakt Kirken, men er en frukt av Kirkens liv, et vitnesbyrd om Guds åpenbaring i Kirken, men ikke det første og ikke det fullstendige. Det samfunnsdannende i Kirken er ikke Bibelen, men Kristus selv, som tar oss opp til et livssamfunn med seg selv. Vi elsker og verdsetter Bibelen som inspirert av den Hellige Ånd, men å lese den uten samfunn med Kristi Legeme som er Kirken, altså uavhengig av det apostoliske læreembete, det er å bringe splid og forvirring i de kristne menigheter og sette seg selv over Bibelen. Husker du hva Ireneus sier i denne forbindelse? 'Sett', sier han, 'at alle hellige bøker gikk tapt, hva så? Jo!' svarer han, 'vi har den apostoliske suksessjon'. Han ville si at Kristus, all sannhets opphav, er med oss i apostlenes etterfølgere, som gjennom apostlene har fått del i Kristi evige prestedømme. Det er det apostoliske læreembete som ved sine dogmatiske avgjørelser fører den kristne tenkning dypere inn i den kristne åpenbaring.»

“Nye“ dogmer selv om Bibelen tier?

«De påstår altså, pastor, at de tre nye dogmer i den katolske Kirke i løpet av de siste hundre år — om Jomfru Maria, uberørt av arvesynden,

om den pavelige ufeilbarhet i trosspørsmål, og det nyligste om Marias legemlige opptagelse i himmelen — er åpenbart av Gud, fordi en pave eller et kirkemøte går i borgen for dem. Men er det ikke tross alt, ja, jeg vil ikke si 'en uhyrlighet', som noen av våre teologer mener, men allikevel en farlig sak å forkynne slike nye dogmer, når Bibelen er helt taus om dem? Ja, unnskyld, hva paven angår, betraktes han jo som etterfølger av Peter, og om denne apostels myndighet vitner jo flere uttalelser i Det nye testament. Men de to Mariadogmer?»

«Unge venn, jeg har alt nevnt at den guddommelige åpenbaring som ligger til grunn for den kristne tro, ikke er en bok, men først og fremst det store faktum at Guds Sønn tok en menneskelig natur i Jomfru Marias skjød, for å bli verdens Frelser. Vi leser med ærefrykt og glede det som er skrevet om Jesus, og det som er bevart av Herrens ord, men Frelsensmysteriet, dette underfulle møte mellom Gud og vår natur, mellom den guddommelige kjærlighet og menneskenes nød, innebærer uendelig mer, har en uendelig mere omfattende og dyptgående virkning enn hva menneskelige ord kan uttale. Jesus sa engang: 'Den som ser meg, ser også Faderen', og allikevel er hans synlige skikkelse ikke i stand til å åpenbare hele den Guddomsfylden som bor i Ham. Slik er det også med det skrevne Guds ord. Det uttaler guddommelige realiteter, men det kan umulig kunngjøre for oss den hele fylde av lys, kjærlighet og liv som kom til jorden i Kristi person. Etter hvert som troende tenkere, eller også lærde, men gudselskende kristne fordyper seg i Inkarnasjonens mysterium, i Kristi ord og gjerning, med den hjertets intuisjon som den Hellige Ånd gir, står også åpenbaringens innhold i klarere og rikere former fram for dem. Det teologiske språk kaller det for teologiske konklusjoner, som lå gjemt i åpenbaringens ord og fakta. Visstnok kan den enkelte tenker eller mystiker trekke feilaktige konklusjoner. Men nettopp derfor har Gud gitt oss en læremyndighet som i siste instans og med ufeilbar sikkerhet dømmer om hva som er sant eller usant. 'Den Hellige Ånd og vi har vedtatt', sier den med apostelens ord.»

«Det er altså på den måten de katolske teologer oppdaget Marias legemlige opptagelse til himmelen?» — «Ikke bare teologene, hvis man med dette ord tenker på vitenskapelig spesialisering, men også det fromme kristne folk fra oldtiden av, som tenkte over Kristi oppstandelse og himmelferd og over Marias underfulle forening med Guds Sønn. Husker du hvordan Paulus utleder troen på de dodes oppstandelse fra troen på Kristi oppstandelse? (I. Kor. 15.) Er vårt liv som kristne et hellig liv med Kristus, så må vi også bli delaktige i hans herlighet, etter at vi også har hatt samfunn med ham i hans lidelse. Dette gjelder for alle kristne, hvor meget mer for hans hellige mor!» — «Men de dodes oppstandelse kommer ikke før tidenes ende.» — «Hvorfor først da? Jo, fordi 'døden er syndens lønn'. Først når hele den syndige Adams ætt har fått den felles lønn for den felles synd, nemlig dødens fornedrelse og legemets oppløsning i graven, vil Kristi frelsende nåde også overvinne den legemlige død og gjenreise hva den hadde ødelagt.» — «Jeg skjønner. De vil si at Maria var blitt fritatt fra Adams synd, derfor også fra gravens fornedrelse. For lutherske teologer er

det noe opprørende i den tanke at det skulle fins et menneske som ikke skulle trenge Kristi frelsende nåde.» — «De katolske teologer er ikke mindre opprørt over det. Det var nettopp derfor at Thomas fra Akvino gjorde felles sak med motstanderne av Marias uplettede unnfangelse. Han hevder at Maria som alle Adams barn ble unnfanget med arvesynden, men at hun, i likhet med Johannes døperen, ble hellet i mors liv, med henblikk på den lovede Messias' frelsende død. Guds kjærlighet som er frelsens opphav, er jo evig og over alle tider. Den ufeilbare læremyndighet som av Kristus er blitt gjort ansvarlig for den åpenbarte sannhet, løste dette teologiske problem med visdom fra den Hellige Ånd og erklærte at også Maria trengte Kristi frelsende nåde, men at nåden istedenfor å ta synden bort fra henne, bevirket at synden overhodet ikke nådde henne.

Maria er altså for oss ikke en 'gudinne' eller 'en fjerde person i den guddommelige natur', som ond-sinnede og uvitende polemikere påstår, men en Guds skapning, den reneste, edleste og ydmykeste av alle, 'full av nåde, velsignet blant alle kvinner', men også klart bevisst at det er Gud den allmektige som har gjort store ting mot henne.» — «Men, pastor, var det nødvendig til verdens frelse at Maria fikk en sådan særstilling blant menneskene?» — «Absolutt nødvendig var det ikke. Heller ikke Inkarnasjonen og korsofferet var absolutt nødvendig. Men når Gud nå engang hadde besluttet å gi oss en så underfull åpenbaring av sin kjærlighet, når Han nå engang hadde valt å ta den menneskelige natur i Marias skjød, nettopp for å utslette Adams synd, er det da noe urimelig i at Maria forble uberørt av synden? Er det ikke tvertom noe opprørende i den tanke at Guds Mor, om det så bare var et øyeblikk, skulle ha stått under Satans makt?»

Bibelen må leses i samfunn med Kirken

«Bokstavelig skrevet står det vel ikke i Bibelen at Maria ble tatt opp til himmelen med legeme og sjel; heller ikke at hun ble unnfanget uten synd, skjønt det fins ord i Bibelen som hentyder til det, f. eks. Guds ord til slangen: 'Jeg vil sette fiendskap mellom deg og kvinnen', og engelens hilsen til Maria i Nasaret, og Elisabeths inspirerte ord til Jomfruen. Men står det ikke uttrykkelig skrevet med menneskelige ord, så står det i hvert fall skrevet med guddommelige fakta.» — «Hvorfor kan da våre teologer ikke også 'lese' i de guddommelige fakta? Er de åndelig så underlegne?» — «Bevares! Men her er det avgjørende ikke en genial intelligens. Det som setter en bibelleser i stand til å tolke både Bibelens ord og de fakta den beretter om, det er at man leser Bibelen i samfunn med Kirken. De hellige bøker ble ikke gitt til den enkelte, men til Kirken som samfunn. Åpenbaringen, både som sannhet og som frelsende nåde, er hele Kirkens felles gode. I alle samfunn er det den lovlige autoritet som tar vare på det felles gode og forsvarer det mot individualistiske overgrep. Den store ulykke som er de kristnes uenighet, har for en god del sin årsak i den kjensgjerning at Guds ord ble betraktet som helt innesluttet i en bok, og at denne bok ble overlatt til den enkeltes personlige tolkning.»

«De overdriver, pastor. Våre teologer påstår at de leser Bibelen i samfunn med den Hellige Ånd.»

— «Jeg vet det, og har ikke den minste tvil om at de er i god tro. Men med den beste vilje kan jeg ikke innse hvordan den Hellige Ånd kan lære den enkelte sjel det motsatte av hva Han lærer Kirken gjennom den apostoliske læremyndighet. Uviljen mot den kommer vel derav at lydighet mot kirkelig autoritet synes uforenlig med den personlige frie samvittighet. Men det er et feilsyn. A tale om katolsk åndstyranni, når det gjelder dogmatiske avgjørelser, er en uhyrlighet. Evig står Herrens ord ved makt: 'Likesom Faderen har sendt meg, således sender jeg dere', og: 'Røkt mine lam, røkt mine får!' Når paven som Peters arvtager, eller når et kirkemøte i forening med paven erklærer at den eller den læresetning er en bestanddel av den kristne åpenbaring, så er dens erklæring på forhånd stadfestet av Gud selv.»

«De sier: en bestanddel av åpenbaringen. Det er altså ikke riktig at paven får nye åpenbarelses?» — «De som tillegger oss den mening, vet ikke hva de snakker om. Den kirkelige autoritets oppgave er å bevare det som er den betrodd av Kristus selv fra begynnelsen, og når vi er lydige mot Kirken, så er det ikke for en tyrannisk makt vi bøyer oss, men for Kristus. En sådan lydighet fornedrer ikke, men oppløfter, og utdyper vårt vennskap med Kristus. Noe uverdigg er denne lydighet bare for dem som tillegger mennesket en absolutt frihet, i likhet med Guds egen. Men dette var nettopp syndefallet: 'Dere skal være som Gud og kjenne godt og ondt'.»

Syndens mysterium og helvetes mulighet

«Takk, pastor, jeg skjønner katolikkenes syn på denne sak. Imidlertid har jeg enda mine tvil med hensyn til dogmene. Jeg hørte engang et foredrag av Dem, hvor De blant annet sa at et læresystem som innebærer en selvmotsigelse, alt hadde dømt seg selv.» — «Og du mener at det katolske dogmesystem lider under en selvmotsigelse?» — «Jeg er bange for det. Er det ikke et dogme at Gud er den uendelige kjærlighet?» — «Jo.» — «Og er det ikke også et dogme at det fins et evig helvete? Men hvordan er det mulig at Gud er kjærlighet, samtidig som Han har skapt helvetet? Jo, jeg vet at de katolske teologer forkaster den forferdelige påstand at Gud fordømmer de udøpte spebarn til helvetet, og at Gud har forutbestemt mennesker til fortapelse uten hensyn til deres gode eller dårlige livsvandel. Men det er ille nok at Gud dømmer et stakkars syndig menneske til evige pinsler.»

«Du tar feil. Det er ikke Gud som fordømmer synderen; det er synderen selv som frivillig, hårdnakket, mot bedre vitende tilbakeviser Guds nåde og salighet. Husker du ikke hva evangeliet sier om synden mot den Hellige Ånd? (Markus 3.) 'Alle synder skal menneskebarn få tilgitt, også spottord mot Gud. Men den som taler spottord mot den Hellige Ånd, skal i all evighet ikke få tilgivelse, men er skyldig i evig synd'.» — «Hva betyr det: Skyldig i evig synd?» — «Det vil si at synderen nekter å angre, nekter å ta imot Guds nåde. Helvetet, det er evig å hate Gud, evig å velge opprøret mot Gud. Mot dette onde er alle pinsler som skildres i Dantes 'Inferno' bare bagateller.» — «Ufattelig!» — «Ja, også synden er et mysterium.» — «Er et sånt evig frivillig, 'nei!' til Gud mulig, da var det bedre at Gud

«Det indre lys»

Det er bare et par dager siden jeg så en nokså avslørende bemerkning i et utmerket puritansk ukeblad. Det sto at hvis kristendommen ble befridd for sin dogmatiske kristendom (akkurat som en ville snakke om en mann som blir befridd for sin benbygning), da ville det vise seg at den ikke var noe annet enn det kvekerne mener når de taler om det indre lys. Hvis vi nå sa at kristendommen kom til verden i den spesielle hensikt å ødelegge læren om det indre lys, så ville det nok være en overdrivelse. Men det ville likevel være sannheten meget nærmere. De siste stoikere, slike som Mark Aurel, var akkurat av den typen som trodde på det indre lys. Deres verdighet, deres livstretthet, deres bedrovelige, utvendige omsorg for andre, og deres uhelbredelige indre omsorg for seg selv var alt sammen resultatet av det indre lys, og det eksisterte bare takket være denne nifse belysning. Legg merke til at Mark Aurel er uhyre opptatt med alskens småtterier som skal gjøres eller ikke gjøres, i likhet med alle andre selvopptatte og tråkige moralister. Han har hverken hat eller kjærlighet nok til å lage en moralsk revolusjon. Han står tidlig opp om morgenen, akkurat som våre egne aristokrater ofte går inn for å leve «et enkelt liv». Den slags altruisme er atskillig lettere å praktisere enn å stanse de blodige skuespillene i amfiteatret eller gi folket jorden tilbake. Mark Aurel hører til den mest ufordragelige type mennesker som finnes. Han er en uselvvisk egoist. En uselvvisk egoist er en mann som har stolthet uten lidenskap og den unnskyldning det gir. Den verste av alle tenkelige former for opplysning er den som disse menneskene kaller det indre lys. Den verste av alle utiltalende religioner er den som dyrker guden inne i mennesket. Vi vet hvordan det går. Når Mr. Smith skal dyrke guden inne i seg selv, fører det uvegerlig til at Mr. Smith dyrker Mr. Smith. La ham tilbe solen og månen, ja, hva som helst, bare ikke det indre lys. Kristendommen kom til verden først og fremst for å hevde med all mulig styrke at mennesket ikke bare skal se innover i seg selv, men utover. For da vil det med undring og begeistring oppdage at det befinner seg i et guddommelig selskap med en guddommelig fører. Det virkelig morsomme ved å være kristen er nettopp at en ikke blir sittende der alene med det indre lys, men ganske uimotsigelig lærer å kjenne et ytre lys, sterkt som solen, klart som månen, maktfullt som en hær med vaiende faner.

G. K. Chesterton.

tok fra oss den frie vilje.» — «Da ville det nok være slutt på helvetet, men også på himmelen.» — «De har rett. Men våre predikanter ser ikke slik på saken. De påstår at de fordømte er grepet av den bitreste anger; men at Gud sier: Nei, nå er det for sent.» — «Med andre ord, de påstår at Guds kjærlighet ikke er uten grenser. Det er blasfemi: det er å gjøre Gud til en hevngjerrig despot.»

«Herr pastor, jeg takker for denne samtale. Tilgi meg, når jeg sier at meget ennå er uklart for meg. Jeg må ha tid til å tenke over det.» — «Farvel, unge venn. Tenk over det; men især be! Troen er ikke et resultat av logisk tenkning; den kan vel rydde en del hindringer av veien. Men selve troen er Guds gave. Vi må be om den med ydmykhet og tillit.»

A. J. Lutz, O.P.

Frédéric Ozanam

Grunnleggeren av St. Vincent-bevegelsen

Av dr. Erich Reisch

Den 8. september var det 100 år siden grunnleggeren av St. Vincents-bevegelsen, professor Frédéric Ozanam, avgikk ved døden. I 1925 ble saligkårsprosess innledet for ham i Rom. 100 års minnet for hans død feires i hele den katolske verden.

I 1925 ble de første skritt tatt til saligkårsprosess for Frédéric Ozanam som var professor i litteraturhistorie ved Sorbonne, det verdensberømte universitet i Paris. Siden har legapostlene i St. Vincents-foreningene verden over stadig bedt om at deres grunnlegger må bli opphøyet til Alterets ære. Men selv de som er helt fortrolig med dett navn og som minnes det i så dyp en kjærlighet, vet egentlig ikke meget om bærereren av det. Ett vet de alle: Ozanam brakte hjelp til de fattige hele sitt liv; hele sitt hjerte og alle sine midler satte han inn i denne nestekjærlige tjeneste og forsto å vinne, inspirere og organiserte medhjelpere til den. Særlig i vår tid, som synes å få mindre og mindre til overs for en slik personlig hjelpetjeneste, er det av betydning at hans liv blir kjent. For hvem kjenner ham egentlig? Utenfor St. Vincents-foreningene finner man ikke mange, ikke en gang blant katolske sosialreformatorer og sosialpedagoger.

Likevel ble han — og det til og med med et kvart århundre før sveitseren Henri Dunant i 1863 tok initiativet til opprettelsen av Det Internasjonale Røde Kors — grunnleggeren av en verdensomfattende, sosial hjelpeorganisasjon av legfolk. Han ble det, fordi han som sønn av en fransk borger tok den franske revolusjons demokratiske parole dypt alvorlig, oppfattet den kristelig, i sin rike humanistiske virksomhet så avgjort og uavkortet, at det måtte svekke hans ettermæle i verden, selv om det ikke har redusert hans betydning og stilling i Kirken, hvor hans innflytelse vil merkes og tilta ennå i lang tid.

Vi som er noe til års komne, har også opplevet to andre minnedager som ble feiret til ære for denne mann: i 1913 feiret man 100 års dagen for hans fødsel og i 1933 100 års jubileet for grunnleggelsen av hans store og blivende livsverk: St. Vincents-foreningene.

Når Frédéric Ozanam blir kanonisert, har studentenes sosiale bevegelse funnet sin skytspatron i Kirken, for St. Vincents-bevegelsen var til å begynne med nærmest en sosial virksomhet for

studenter. Men også den sosiale katolisisme og de katolske akademikere vil da ha fått en ny og tidnær vernehelgen. For han tenkte Kettelers tanker før Ketteler¹ og påvirket v. Buss². Og han motvirket besluttsomt den tåpelige og høyst ukatolske setning, at teori og praksis motsier hverandre. Han var dypt overbevist om, at jo mer man filosoferer, desto dyktigere vil man kunne føre kampen for Kristus, men også om at filosofen vil komme til å filosofere så meget bedre, jo mer han er en virksom kristen. Som ung student klarte han å få satt igjennom hos erkebiskopen av Paris at dominikanerpater Lacordaire, tross motstanden hos en del av presteskaperet i Paris, fikk holde sine epokegjørende prekener fra Notre Dame's berømte prekestol, og hidro derved til at religionen i det vantroende Paris av 1830 i løpet av noen få år ble samtaleemnet i verdensbyens salonger.

Men tross dette ble for ham den egentlige rot til all katolsk aksjon hjelpen til de fattige, som vi alle alltid har hos oss, og den trange stue hvor mennesker, fylt av nestekjærlighetens ånd, kommer sammen. Han var en kjent litteraturhistoriker, og ifølge den berømte fysiker Ampère hadde han like gode anlegg for matematikk; han var en åndfull og dyktig skribent og en lærd jurist, eller han lot intet skygge for den hellige Paulus' klare erkjennelse og forkynnelse: at Kristi og Kirkens verk og dermed også den katolske aksjons ikke begynner med de mektiges makt, ikke med vitenskapens innsikt og den geniale kunst, ikke med de revolusjonære reformer, ja ikke en gang med Kirkens praktfulle gudstjenester, men med foreningen av hellig kommunion og likefram og enkel nestehjelp: med å besøke fattige, med sykepleie og med omsorg for de foreldreløse, de forkomne, de svake og de rettløse. Selv var han en modig sosial reformator og talsmann for de forurettede, men mente likevel ikke at slike enkle kristelige kjærlighetsgjerninger er nok for å imøtekomme berettigede sosiale krav. Han holdt på at en ekte sosial revolusjon bare vil vare og bære frukter så lenge som den henter sin kraft fra denne kilde.

Ozanams liv falt i den første av de to store fredsperioder i det 19. århundres Europa, i en periode da all makt, som en av revolusjonens frukter, var gitt til det besittende, materialistiske tenkende

¹ Biskop Emanuel von Ketteler som kalles den store arbeiderbiskop, var med og la det åndelige grunnlag for pave Leo XIII's store sosiale ensykliska *Rerum novarum* som ble sendt ut i 1891.

² Fr. J. Ritter v. Buss fremsatte allerede i 1837 i Parlamentet i Stuttgart et stort anlagt forslag til en omfattende sosiallovgivning.

En fortjent hyldest

Den 7. september fylte stortingsmann, disponent, konsul *Carl P. Wright*, Porsgrunn, 60 år. En tør vel si at det går lenge mellom hver gang en 60-års jubilant blir gjenstand for en hyldest så omfattende som ved denne anledning. Men når en tenker på alt det navnet, eller bare initialene C.P.W., står for, skjønner en jo også hvorfor. Hans mangfoldige og utrettelige virksomhet for by og land, for enkelt-mennesker og grupper og institusjoner hjemme og utenlands, får en faktisk til å spørre: Er alt dette overkommelig for én mann, eller er det en *institusjon* vi har med å gjøre?! Det er vel både — og, for som det fødte organisasjonstalent Wright er, har han hatt en fremragende evne til å «etablere» seg i samme målestokk som han har hatt krefter og trang til å «distribuere» seg. For å si det mindre paradoksalt:

borgerskap. Han erkjente og fordømte derfor på det skarpeste et hårdhjertet finans-aristokratis formasjoner og forbrytelser. Men han så like så klart at den sosialistiske materialisme truet med å bli en makt som kunne komme til å undergrave Vesterlandenes dypeste fundament. Allerede i 1836 ser han profetisk i et brev «det voldsomme sammenstøt mellom rikdom og fattigdom, den truende kamp mellom dem som eier noe og de eiendomsløse, mellom dem som har for meget og dem som har for lite, et sammenstøt som vil bringe jorden til å skjelve under våre føtter». Han er m.a.o. overbevist om at de sosiale tanker i tiden som kommer, er viktigere enn de politiske. Men selv om han tillegger den sosiale vitenskap og sosiale reformer stor vekt, holder han urokkelig fast ved dette ene: «For å studere den sosiale velferds vitenskap og sosiale reformer er det ikke så nødvendig å sitte over bøker og høre foredrag. Da lønner det seg bedre å vandre opp trappene i de fattiges hus; man må slå seg ned ved de nødlidendes sengeleier, man må fryse sammen med dem, om man vil finne inn til et trøstesløst hjertes hemmeligheter og til en fredløs og urolig samvittighet.»

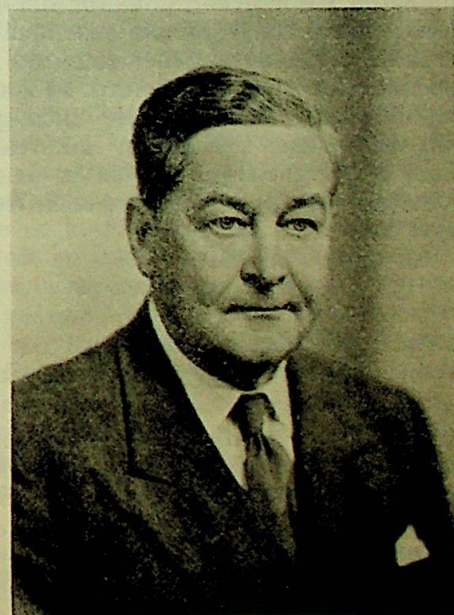
St. Vincents-bevegelsen teller i dag 13 000 foreninger med 200 000 medlemmer. I denne caritas-sammenslutning av mannlige legfolk har Ozanam skapt et verk som allerede den hellige Vincent søkte å reise uten at det lykkedes helt for ham, og som utfyller dennes karitative gjerning på den rette måten. Hvorfor finnes det i dag ikke ti ganger så mange medlemmer? Det ville ikke være umulig i en kirke som har så mange millioner medlemmer i hele verden. Et slikt mål ville være lett å nå om man fulgte Ozanams eksempel: om man tok til med *nestekjærlighetens gjerning* i ungdommen og vant ny ungdom for den; om man som han ble forberedt til den av foreldre, religionslærere og åndelige veiledere og endelig om man som han under de første, egne forsøk ble vennlig hjulpet av en barmhjertig søster. Vi får håpe at alle de tusener av St. Vincent-katolikker fra alle nasjoner som møttes ved denne store legapostels grav i Paris den 8. september besluttet å legge grunnen til en slik vekst.

Der hvor hans innsikt og arbeidskraft er blitt kalt på — og det er som sagt nærmest uoversiktlig — der er han som oftest blitt selve bæreaksen som så meget har hvilt på, eller også kontrollpunktet der stadig flere tråder har møttes og nye løpt ut fra. Og samtidig med dette stabile og blivende, har han fornyet sin virkelyst ved å gå opp i stadig nye og voksende oppgaver. Derfor blir vi også stående ved karakteristikken: *institusjonen og personen Carl P. Wright!*

Vi skal her ikke forsøke å regne opp alt det hr. Wright har nådd å utrette inntil sin 60 års dag. Om det lyktes oss, ville nok en og annen falle på å spørre: «Han må da være en sjelden ærgjerrig mann, denne Wright'en!» For så vidt er dette riktig. Enhver som kjenner hr. Wright må nemlig innrømme ham en pliktfølelse og en ansvarsbevissthet qua borger, medmenneske og venn som grenser både til dyd og last — ja også last! For i all sin dynamiske iver til andres beste, har han belastet seg til det utilbørlige, synes vi. Vi synes han har slitt for meget, favnet for meget, gitt så meget og fått så lite igjen. Overfor et slikt resonnement vil vår mann stå uforståelig. Dette er jo nettopp hans ærgjerrighet. «Hva raker det andre hva jeg får igjen og ikke igjen!» ville han vel svare. «Jeg morer meg dessuten aldeles . . . midt i det hele.» Vi tviler ikke på det. Wright har et forråd av humor og selvironi som avværper alle innblandinger.

Han er velsignet fri i alt han yter og gjør, og vil være alene om å ta støytten om en motbølge skulle komme. Vi har nyligst sett det i forholdet til sitt politiske parti som han har tjent lojalt siden han alt i ungdommen formet sitt syn på samfunn og politikk. Vi vet at politikken er et hjertesbarn for ham, uten at det synes å gå utover noe annet enn ham selv. Men over hans ureddhet overfor strid, står hans ubønnhørlige krav til anstendighet. Vi vet han ikke ville vike sin linje om andre krysser hans. «Han vil komme sterkere og frykteligere tilbake om tre år», uttalte en av talerne under begeistring på hyldningsfesten i Rokokkosalen. Skjønt alle hans venner nok helst ville si: «Hvil deg borger — iallfall for en tid — det har du fortjent!»

Blant alt det vakre som ble sagt under hyldningsfesten på Grand Hotell merket en seg disse ord av admiral Skule Storheil rettet til marineoffiseren og politikeren Carl P. Wright: «Med bekymring ser marinen folk fremtiden i møte, nu når Carl P. Wright skal være borte fra den politiske arena. Aldri har vel marinen hatt en ypperligere talsmann i Stortinget og en mann med en slik bakgrunn.»

Hvor falt Hellig-Olav?

I et «Brev fra Trondheim» tas spørsmålet opp igjen etter Kirkejubileet.

Kirkejubileet i år har inspirert flere katolikker i den gamle og aller nyeste katolske bispebyen i Norge til å legge planer for legmannsvirksomheten. Det er imidlertid for tidlig å røpe noe om planene ennå — unntatt én. Den har allerede vår overhyrde, Hs. Høyærv. biskop R u t h vist stor interesse. Den går i korthet ut på øket oppslutning fra hele Norge — og gjerne fra utlandet også — om de årlige Olsok-valfarter til Stiklestad. Det som skrives i dette brev må sees som et ledd i arbeidet for å nå dette mål. —

For flere av oss som deltok i jubileumsfeiringen i år ble messen i Stiklestad kirke den 27. juli kanskje den mektigste av jubileets rike opplevelser. Jeg skulle anta at en ikke uvesentlig grunn til det var at vi på forhånd hadde — iallfall noen — viten om de historisk-topografiske forhold omkring Hellig-Olavs martyrdød på Stiklestad. For om mulig å gjøre andre delaktige i denne vår viten og for å utdype den, har jeg pløyet igjennom atskillig litteratur som kyndige menn har skrevet om emnet, og laget nedenstående «reportasje», supplert med en del personlige bemerkninger. Jeg finner det riktig å gjøre oppmerksom på at jeg ikke er faghistoriker.

Jeg begynner med O l a v s t ø t t e n. I «St. Olav»s ju-

Det er ikke vår mening ved denne milepel i stortingsmann Wrights rike livsløp å kanonisere ham hverken for det ene eller andre. Det ville være å uteske hans forakt. Men vi må få lov til å slutte oss til den øvrige presse, som i så vid utstrekning har hyldet og takket ham for alt han har betydd for sitt land, sin by, for så mange og så mangt. Som naturlig er må vi få føie til en dypfølt takk for alt han har betydd for vår Kirke, det være seg for menigheten i Porsgrunn som for det hele landsomfattende virke. Hans lysende eksempel under krigen er trukket fram overalt der hans 60 års dag er blitt omtalt. Det er blitt gjentatt at hans innsats aldri vil bli glemt. La oss heller aldri glemme *det*, selv om det er mer enn grunn nok fra før til å holde Carl P. Wright fram som en av de rankeste personligheter vår Kirke i senere slektledd har fostret i vårt land.

Ad multos annos!

I. H. K.

*

Fra motstandsbevegelsens «Alt for Norge»-folk, hvis skaper og sjef Wright var, mottok jubilanten en kunstnerisk utført adresse hvor bl. a. dette fyndige vers sto innskrevet:

*Du fikk samlet du fikk ild i
dine landsmenn der du fór.
Snart var flokken stor og villig
til å verge Norges jord.
Fremst i flokken, uten svikt:
Carl P. Wright!*

bileumsnummer står det at støtten står på det sted Hellig-Olav falt. I sin «Fører i Trondhjem og omegn» (utgitt i 1929) hevder imidlertid den kjente arkeolog og kunsthistoriker dr. Fr. B. Wallem meget bestemt at det gjør den ikke. Det har imidlertid i årenes løp — ja i århundres løp for den saks skyld — vært diskusjon omkring dette problem. La oss begynne med Gerhard Schønning. I sin bekjente bok «Reise gjennom en Deel af Norge 1773—1775» forteller Schønning også om sin befaring av Stiklestadområdet. Han drøfter herunder problemet om hvor på området Stiklestadslaget har stått. Han mener at det kan bli spørsmål om to steder eller sletter. En t e n den vestre, hvor Stiklestad kirke står og sto på Schønings tid. Eller den høyere liggende, østre hvor gården Øvre Stiklestad ligger. Det er i den nordvestre grense av denne sletten Olavstøtten står. Det bemerkes at på Schønings tid het gården også Østre Stiklestad (eller Stikkelstad), men det navnet er nå overført til den østligste av Stiklestadgårdene som ligger på den sletten hvor kirken står.

Schønning mener at slaget har stått på den svakt skrånende vestre sletten. Hans grunngivning for dette standpunkt er i korthet at kirken er bygget på et opprinnelig myret, lavt liggende sted «saa at en særdeles Aarsag maae have bevæget vedkommende, at sette Kirken just her, og ei ved Gaarden Øvre eller Østre Stikkelstad, hvilket Sted var dertil langt meere bequemt.» Og Schønning finner at den «særdeles Aarsag» er at her falt Hellig-Olav eller «Oluf» som Schønning kaller Helgenen. — Olavsstøtten sto på Schønings tid på samme sted som den står nå, men den hadde en annen form og innskrift. Schønning mener at støtten antakelig er reist på det sted Hellig-Olavs lik ble skjult av Torgils Halmason etter slaget og hvor den blinde stav-karlen fikk synet igjen etter å ha kommet i berøring med Hellig-Olavs blod (Jfr. Snorres saga om Hellig-Olav). — Men Schønning møtte motsigelse av Capitain og Divisjons-Adjudant L. D. Klüver. Denne generalstabsoffiser fra 1814 hadde drevet atskillig med oppmålingsarbeider på forskjellige steder i landet, også på Stiklestad. Han var blitt interessert i historie og fikk titelen a n t i k v a r. I 1822 utgir Klüver i Trondheim en «Beskrivelse til Kart over Slaget paa Stiklestad». Han hevder at Kirken er bygget på det sted hvor Torgils gjemte Hellig-Olavs lik og at støtten er reist på det sted hvor Hellig-Olav falt (Jfr. «St. Olavs» jubileumsnummer). Han slutter av dette at slaget har stått på den østre sletten.

Personlig må jeg si at Klüvers argumentasjon virker lite overbevisende. Han hevder nemlig at folk med middelalderens tro — dvs. den katolske — pleiet å reise helligdommer på steder hvor et under hadde skjedd. Det kan vel være riktig nok, men i dette tilfelle var underet ikke knyttet til stedet, men til Hellig-Olavs legeme. Legemet ble flyttet og vår Nasjonalhelligdom ble bygget over det.

Klüver får ikke medhold av senere forskere. Jeg har

allerede nevnt at dr. Wallem hevder meget bestemt at støtten ikke er reist på det sted Hellig-Olav er falt. Jeg vil også få nevne forfatteren av de bind av «Verdalsboka» (bygdebok) som er utgitt, lektor M u s u m. Han mener at det er sant det som gammel tradisjon forteller, at Torgils Halmason bodde på Øvre Stiklestad og at Hellig-Olavs lik etter slaget ble gjemt i et skur som lå der hvor støtten nå står.

Wallem peker på at sagaen forteller at Stiklestad kirke ble bygget over Hellig-Olavs dødssted og at Kirkens alter opprinnelig var den stenen hvortil kongen hellet seg da han fikk banesårene. Men Wallem synes å dra sagaens fortelling i tvil fordi man ikke har funnet stenen, hverken ved alteret eller på andre steder i eller i nærheten av Kirken. (Jeg må i parentes få bemerke at den stenen som er transportert til scenen på stevneplassen på Stiklestad i k k e er alterstenen. Jeg hørte noen spurte om det under jubileet i år. Denne stenen har også noe med Hellig-Olav å gjøre, men det er en annen historie.) — Men nå tilbake til Kirken og den savnede sten. I «Arbeideravisa» for 17. juni 1950 gis det et svar på dette spørsmål av veralingen, pensj. kirkesanger J o h s. D a h l. Han skriver at stenen antakelig er kommet bort i reformasjonstiden. Tar en i betraktning den nidkjærhet fellesmonarkiets embedsmenn i Norge viste for å få fjernet minnesmerker fra Norges selvstendighets- og storhetstid, virker Johs. Dahls uttalelse overbevisende. Nidkjærheten mot «papismen» var kanskje ikke alltid først og fremst religiøst begrunnet, men i rent maktpolitisk hensyn. Vi vet at norske bønder i atskillige år etter 1537 holdt seg til «St. Olavs lov» når de protesterte mot embetsmennenes overgrep. Og valfarten til synbare Olavs-minner holdt nok bondenes protestholdning oppe. Derfor ble slike Olavsminner fjernet.

Kirkens eldste del — koret med alteret — er ifølge Johs. Dahl bygget i tiden 1150—1180. Senere i middelalderen er Kirken blitt utvidet betraktelig. Tilstrømmingen av pilegrimmer har øyensynlig vært stor.

At det var en kirke fra middelalderen Schøning så, var han selv klar over. Han beskriver den slik han så den i 1770 årene og avslutter sin beskrivelse slik: «Dette med foranførte viiser, at man, paa denne kirkes Bygning, har anvendt en særdeles Pragt, og saadant kunde ventes i en Kirke som ble sat, enten paa, eller nær ved det Sted, hvor foromtalte Rigets Skyts-Helgen, K. Oluf den Hellige, omkom.»

Trondhjem, september 1953. L. O. Klingenberg.

Wiener Sangerknaben i St. Olavs kirke i Oslo.

Søndag 13. september hadde St. Olavs menighet den gledelige opplevelse å høre det verdensberømte guttekor, Wiener Sangerknaben synge under høymessen.

Koret skulle samme dag gi konsert i Oslo Domkirke, men stillet seg på organisten Rolf Østbyes formidling beredvillig til tjeneste i St. Olavskirken og fremførte fire betagende motetter. Pastor L. P. Messel, som forrettet høymessen, hilste kor og dirigent velkommen og bragte dem menighetens takk.

Glassmalerier til St. Torfinns kirke på Hamar

Bjarne Strand, som i mange år har vært Emanuel Vigelands assistent og som har utført flere større arbeider både i glassmaleri og fresko, er nettopp ferdig med et rosevindu til St. Torfinns kirke på Hamar. Det ble stilt ut i Oslo, og senere er det sendt til Hamar.

Glassmaleriet skal anbringes i rosevinduet over galleriet, og kunstneren har derfor valt som motivkrets syngende og spillende engler i de oppdelte felter. Rosen har en varm lod og vil utvilsomt gjøre seg godt i den vakre kirken som på tilskyndelse av Sigrid Undset ble oppført av arkitekt Gunnar Bjerke. Det er meningen også å dekorere mindre vinduer med glassmalerier, i det ene blir motivet St. Georg og dragen, og i det andre Jesu dåp.

Høytidelighet i St. Dominikus kirke, Oslo.

Dominikanerpater Erik Gunnes, som ble presteviet i sitt studiekloster Le Saulchoir ved Paris den 12. juli i år, holdt sin første høytidelige messe her hjemme søndag 6. september i St. Dominikus kirke, Oslo. Det var levittmesse, og den nye prest ble assistert av sine ordensbrødre patrene Vanneufville og Rieber-Mohn. Sistnevnte holdt primiz-prekenen, og knyttet på ypperlig måte det kristne prestedømmes opphøyede kall til dagens tekst om Kristus som vekket opp den døde i Nain. Kirken var fullsatt og det ble en høytidsstund alle tilstedeværende vil minnes med glede og takk. — Den nye pater er den fjerde norske i Dominikanerordenen. Vi ønsker ordenen til lykke med den gode og lovende tilvekst i de senere år, og pater Gunnes et rikt og velsignelsesfullt virke når han etter nye to års studier vender tilbake til arbeidsfeltet her.

Pianisten, Dominikanerpater Th. Norheim

reiser i disse dager til Stockholm og Helsinki, der han er engasjert til en del konserter bl. a. ved svensk og finsk kringkasting. Han skal spille nyere norsk og fransk musikk, og et av hovedverkenene er Messiaen's «Visions de L'Amen» for to klaverer. Han skal her spille sammen med pastor Leif Kayser, København.

UTLANDET:

VATIKANET

Den hellige fars helbred.

Avismeldinger vil vite at det hersker bekymring om Den hellige fars helbredstilstand, og vår redaksjon har mottatt en lang rekke forespørsler i den anledning. Fra Vatikanet er ikke utsendt noen bulletin fra livlegen, men ryktene er heller ikke blitt dementert. Ifølge en romersk pressemelding fremgår det imidlertid at kretser som står Paven nær, ikke er tilfreds med hans helbred f.t. Det tales bl. a. om en nervebetennelse i høyre hånd, og det ble lagt merke til at Paven ga audiensbesøkende i forrige uke på Castalgandolfo den venstre hånd til hilsen, og nylige bilder gjengitt i *Osservatore Romano* kan sies å bekrefte dette, likesom de viser at Paven er meget eldet. En annen kilde, som påberoper seg autoritet, melder på den annen side at Den hellige far er kommet seg helt fra sin alvorlige sykdom i februar måned i år.

Ingen ny verden uten katolikker.

«I Den hellige stols virksomhet finnes intet skjult eller hemmelig,» heter de ti forordet til «Beretningen om Den hellige stols virksomhet i 1952» som gir et omfattende innblikk i Pave Pius XII's og de øverste kirkelige administrasjonsgreners arbeide i fjor. «Kirkens arbeide skjer i full offentlighet. I handling, dokumenter og ord redegjøres der for dette arbeide gjennom presse og kringkasting. Kirken har aldri fryktet fornuftige menneskers dom.

Kirken oppfordrer ikke til annet enn å studere troslivets og det sakramentale livs hemmeligheter, Kirkens historie og dens organisasjon som belyser dens arbeide på det åndelige, pedagogiske og sosiale område.

Det er ut fra dette synspunkt den «kirkelige politikk» må undersøkes. I denne betydning må Kirken også alltid åndelig og legemlig være i bevegelse. Den befinner seg alltid underveis med sine misjonærer til de steder hvor evangeliet ennå ikke er forkynt. Den søker alltid etter en oppriktig drøftelse og gjensidig forståelse med sine venner og motstandere, med indifferente og fornekttere. Kirken forblir alltid optimistisk, for den eier vissheten om guddommelig bistand, den har tillit til menneskenes rettskaffenhet og klokskap og den setter sitt håp til det fruktbringende i direkte forbindelser.

I en for kulturen så farefylt tid som vår, ønsker Kirken å ta del i internasjonale konferanser som undersøker mulighetene for å få bilagt stridsspørsmål mellom nasjonene og som legger grunnlaget for fremtidens samfunn, den vil gjerne støtte dette arbeide med sin 2000-årige erfaring. Kirken ønsker i særdeleshet å understreke nødvendigheten av å beskytte *åndens rettigheter*. Krenkes de, resulterer de alltid i forvilselser. Om en ny verden skal oppstå, hva man jo så ofte påstår, ville det være en stor ulykke for menneskeheten om dette skjer utenfor den romerske katolisisme, for ikke å si i motsetning til den,» heter det i forordet.

ENGLAND.

Kinsey-rapporten og pressen.

I sin preken i Westminster Cathedral søndag den 30. august kom jesuittpater *Joseph Christie* inn på den forførende

omtale Kinsey-rapporten har fått i en del av den engelske presse. Pateren uttalte:

«La meg straks ha sagt at jeg ikke har til hensikt å diskutere Kinsey-rapporten som sådan. *The Bookseller* for den 22. august bemerker at den måten Kinsey-rapporten er blitt lansert på er blitt sterkt kritisert i De forente stater som en urett mot en hardt arbeidende vennskapsmann. Utgiverne av rapporten sier at bestillingene strømmer inn hvert minutt, men at de etter å ha henstillet til abonnentene å se igjennom rapportens diagrammer og karter, venter at abonnentene vil be om å få sine penger igjen slik som det skjedde etter utsendelsen av den første Kinsey-rapporten. Med andre ord: man har forsøkt å forvandle noe som er ment som en vitenskapelig undersøkelse til billig pornografi . . . Dette er *kjønns-profitørenes* misgjerning. La oss forklare saken enkeltst mulig. For å tilfredsstille sitt profittbegjær er noen av våre aviseiere rede til å trenge seg inn i unge sjelses helligdom og oppmuntre dem til lastefullhet. Deres virksomhet kan forkvakle unge liv. Det er i ungdommen en nasjons idealer og vitalitet fornyes. Ødelegger man dens sunnhet, erstattes menneskehetens håp av fortvilelse. *Kynikeren kjenner prisen på alt, men ikke verdien av noe*. De har satt en pris på vår ungdom og selger den til slaveri . . .

Vi har selv moralsk kraft til å motsette oss denne nedverdige kampanje. Meget av den makt disse aviser har, er avhengig av annonsørene. Men annonsørene henvender seg til oss, og de vil neppe benytte seg av midler som de vet at publikum harmes over.

I løpet av de siste år er en hel del blitt sagt av politikere om de onder som skyldes profittthungrige sammenslutninger. De har nå rik anledning til å vise hvor alvorlig dette har vært ment. En statsmann tenker på neste generasjon og ikke på neste valg. Det finnes ingen mulighet for et bedre samfunnssystem i et land som har tillatt at dens ungdom blir fordervet.

Vi venter av de store fagforeninger at de uten frykt går inn for sine medlemmers interesser, når det er nødvendig. Det er likefrem et spørsmål om deres ære. Det er en del av deres funksjon å passe på at deres medlemmer ikke nedverdiges under utøvelsen av sitt arbeide. Det samme kan sies om lærernes sammenslutninger. Men i dette tilfelle er det spørsmål om å sørge for at det arbeide de utfører, ikke skal være fullstendig forgjeves. På begge disse områder utøver den alminnelige borger en stor innflytelse. Hvordan denne innflytelse brukes, blir avgjørende ikke bare for religionen og moralen men for selve demokratiet.»

I en tidligere preken var pateren kommet inn på noen av de metoder en del av pressen hadde praktisert i forbindelse med Kinsey-rapporten og hadde fått en mengde takkebrev. Nå benyttet han anledningen til å takke alle som hadde lovet å gjøre det som sto i deres makt for å reise en offentlig opinion mot *kjønns-profitørenes* skitne trafikk.

FRANKRIKE.

Etter streikene.

Erkebiskopen av Toulouse, kardinal *Saliège*, behandler i en artikkel i sitt bispedømmes organ *Semaine Religieuse* bakgrunnen for de treiker som nylig har funnet sted i Frankrike. «Den kristne», skriver kardinalen, «må arbeide på å forandre verdens og samfunnets ansikt. Det er katolikkens plikt å sette sine krefter inn i det skapende arbeide å bygge verden.» Midlene må hver enkelt selv finne fram til; men kardinalen advarer sitt presteskap mot å tro at arbeidet med å hitføre endringer i verdslig henseende utelukkende er en oppgave for legfolk, og at prestene har å begrense sin virksomhet til den rent åndelige fornyelse. «Men arbeidet med å frelse sjelene må likevel innta den første plassen i en prests liv, også i arbeider-prestenes. Den oppgave Kirken har gitt dem er å lære arbeiderne at rettferdighet bare kan skapes gjennom kjærlighet.»

MANDAL		
GERH. CHRISTENSENS SØNNER Manufakturforretning Mandal	ANNA SVEINDALS EFTF.'s Bokhandel Mandal	OLUF LOHNE Jernvarer - Bygningsartikler Rør og Sanitærartikler Mandal

Merkelig pilegrimsferd til Lourdes.

En gruppe av fagforeningsfolk fra Frankrikes tre fagorganisasjoner: *Confédération générale du travail* som domineres av kommunistene, *Force Ouvrière* som er sosialistisk og den katolske *Confédération française des travailleurs chrétiens*, er underveis til Lourdes for til *Vår Fru av Lourdes* å fremføre sin beklagelse over at streikene nylig gjorde det umulig å gjennomføre den franske, nasjonale pilegrimsferd til Lourdes.

JUGOSLAVIA.

Mr. Attlee hos president Tito.

Fra en korrespondent i Trieste har Dublin-avisen *The Standard* mottatt en beretning om de store anstrengelser kommunistmyndigheten i Jugoslavia gjorde for å skjule det sanne forhold mellom kommuniststyret og Den katolske kirke for mr. Attlee da han for kort tid siden besøkte landet. Det heter i beretningen at søsteren til den fengslede biskopen av Mostar kom til Dubrovnik, mens mr. Attlee var der for å forsøke å overlevere ham et bøneskrift med anmodning om å intervensere hos president *Tito* til fordel for sin bror. Da det ble kjent at mr. Attlee ville komme til å avlegge et besøk i fransiskanerklosteret der, naturligvis ikke for å se til munkene men for å betrakte noen portrettmalerier, be-

gav hun seg til klostret og ventet på ham der. En av munkene som tidligere hadde oppholdt seg i De forente stater og der lært seg engelsk, oversatte bøneskriftet til dette språk. Politiet fikk imidlertid snusen i dette. Det oppsøkte biskopens søster, lot henne sitte fengslet til mr. Attlee hadde forlatt Dubrovnik, og ila henne så 2 000 dinarer i bot.

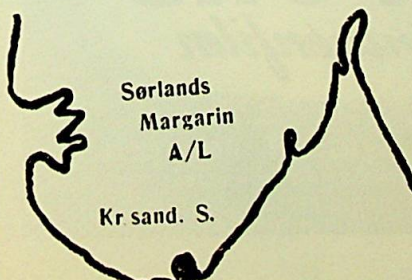
Beretningen forteller videre at en rekke fremtredende katolikker i Dubrovnik ble arrestert før mr. Attlee innfant seg. De ble holdt fengslet så lenge mr. Attlee oppholdt seg i byen. Ingen anklage er blitt rettet mot dem og de er ikke blitt bøtelagt, men de ble arrestert av frykt for at noen av dem muligens kunne engelsk og ville forsøke å komme i personlig kontakt med mr. Attlee.

På lignende måte gikk man fram, da mr. Attlee oppholdt seg i Bled. Den dag mr. Attlee innfant seg, hadde en rekke sokneprester i landsbyene fått ordre om å innfinne seg hos politiet.

SPANIA.

Konkordat undertegnet.

Et konkordat mellom Den hellige stol og Spania ble undertegnet i Vatikanet torsdag den 27. august av pro-sekretæren i det pavelige statssekretariatet mgr. *Domenico Tardini* på vegne av Den hellige stol og av den spanske uten-

KRISTIANSAND S.		
 <p>Knut Lie & Byens Stabbur TELEFON 2234 KRISTIANSAND S. VIS A VIS NORGES BANK</p>	 <p>TORJUSENS estf. OLE MOE</p>	
Fetevareforretning - Salater - En gros og en detalj	TOR RUUD Aut. Rørleggerforetning Hannevik Terrasse 5 - Kristiansand S.	
HEISFABRIKK Brødrene Reber Vikeland st. Sørlandet	BYENS beste KAFFE KAFFEMØLLEN Tlf. 1182 - Markensgt. 39 Kristiansand S.	HALVARD THORSEN A/S Aut. Rørleggerforetning Kr. 4gt. 17 - Kristiansand S.
HENRIK PEDERSEN Elektrisk bakeri Rådhusgt. 49 Kristiansand S.	GUNDER STRØMME Kolonialforretning Tlf. 2755 Kristiansand S.	 <p>G.M. Haugland BOKHANDEL PAPIRHANDEL</p>
SØRLANDS MARGARIN A/L Kristiansand S.	Vi møtes på <p>Konditori og Kafé</p>	Kontormaskiner, Fyllepennservice Tlf. 2108 - 4109
 <p>Sørlands Margarin A/L Kr sand. S.</p>	BLIKKENSLAGER GUNTHER Tlf. 2685 Kristiansand S.	FORRETNINGEN FOR TAPET OG KUNST ARTIKLER Kristiansand S. Kongensgt. vis a vis St. Josephs hospital Tlf. 3930

riksminister, dr. *Martin Artajo* og den spanske ambassadør ved Den hellige stol, dr. *Fernando Maria Castiella y Maiz*, på vegne av Spania.

Teksten som omfatter 36 artikler og et tillegg, har ennå ikke vært offentliggjort. Innholdet har imidlertid vært antydnet av *Osservatore Romano* som fremholder at mens mange konkordater gjør slutt på oppstått uenighet eller en tilstand av spenning og rivninger, styrker og stadfester dette en ordning som allerede foreligger.

Dette nye konkordat som er frukten av 19 måneders forhandlinger, er det femte i Spanias historie, og trer i stedet for konkordatet av 1851, som av den spanske republikk ble erklært ugyldig i 1931. Det første konkordat ble inngått i 1737 mellom pave *Clement XII* og kong *Philip V*; det andre i 1753 mellom pave *Benedictus XIV* og kong *Ferdinand VI*; det tredje i 1851 mellom pave *Pius IX* og dronning *Isabella II*. Det fjerde var et supplerende konkordat av 1859.

Forhandlingene som førte til det nye konkordat, ble tatt opp i april 1951 ved den spanske ambassadør dr. *Castiella y Maiz*, som tidligere var professor i internasjonal rett ved universitetet i Madrid.

TYSKLAND.

St. Bernhard-feiringen i Speyer.

Feiringen av 800 års minnet for den hellige *Bernhard av Clairvaux's* død i *Kaiserdomein* i Speyer som var reist hundre år før St. Bernhard holdt sine korstogsprekener der i 1146, fikk karakteren av en forsoningshøytidelighet for tyske og

franske katolikker. Den pavelige nuntius i Tyskland, erkebiskop *Muench*, leste et budskap fra Paven der Hans Hellighet meddelte at hans bønn er at Gud må fylle alle med den kjærlighets kraft som formår å forsonne nasjonene. Tre franske biskoper, den franske høykommissær i Tyskland, *François-Poncet* og den tidligere franske utenriksminister *Robert Schumann* var møtt som franske æregjester, mens forbundskansler *Konrad Adenauer* og andre medlemmer av den tyske regjering var møtt fra tysk side. Biskopen av Troyes og biskopen av *Eichstätt* pekte i sine taler på forskjellige sider ved St. Bernhards personlighet og fremholdt at han var en stor européer som brakte folkene nærmere hverandre ved Kristus. Den pavelige nuntius la ned grunnstenen til en ny kirke som skal innvies til den hellige Bernhard. Halvparten av ornkostningene skaffes til veie av de franske biskoper.

Robert Schumann understreket i sin tale at sann fred må være noe mer enn fraværet av krig: «Sann fred er kristent samarbeide og tro på kjærlighetens virke blant menneskene.» Dr. *Heinrich v. Brentano* som både er medlem av den vest-tyske regjering og visepresident i Europarådets konsultative forsamling, fremholdt at som i St. Bernhards dager ligger avgjørelsen av verdens skjebne også i dag i Europa: «Det er européernes oppgave å bli klar over de fundamentale ting. Det var ordenen i den åndelige verden som gjorde Europa sterkt og holdt det ved liv. Det er vår plikt i dag å finne fram til en slik åndelig orden igjen.»

OSLO	
 <p>VEGA TURIST REISERADIO for batteri og lysnett. Pris kr. 397.— + batt. Føres av godkjente radioforretninger.</p>	<p>SYKEHUS - BOLIGER - ØKONOMIAVDELINGER</p> <p><i>E. Thune-Larsens</i> ARKITEKTKONTOR</p> <p>Dalsveien 33 - Slemdal - Oslo</p>
	<p><i>Alt i såpe- og vaskeartikler</i></p> <p>GARILLS AGENTUR - OSLO</p> <p>GRØNLAND 4 - TELEFON 6 840 35, 6845 87</p>
<p>Allslags snekkerarbeid utføres</p> <p>REIDAR MYRVOLD</p> <p>Gladsvei 23, Grefsen Tlf. 37 57 68</p>	<p><i>Røntgen- og elektromedisinske apparater</i></p> <p>PROTON NORSK RØNTGEN</p>
<p>ANTON GUTU Møbeltapetserer</p> <p>Møbler og madrasser omstoppes Thor Olsensgt. 2 - Tlf. 41 44 70</p>	<p><i>J. Risting</i> O.r.sakfører</p> <p>Rådhusgt. 21. V (heis) Telf. 42 15 15</p>
<p>THIIS & CO. A/S Bygningsartikkelforretning</p> <p>Materialer til nybygg, innredning og vedlikehold</p> <p>Vis à vis Vestbanen Sentralbord 42 58 77</p>	
	

DRAMMEN		
PT. PEDERSEN & BERG A/S Farvehandel - Kjemikalier Parfumeri. Spør oss. Etabl. 1883 Tlf. 2185 Drammen	 N. Storgate 12, Bragernes Telefon 1362 - Privat 3648	Bragernes Farvehandel Torvet Drammen Tlf. 2755 - 4058
FREDRIKSTAD		
HELENE ANDRESEN Kjøtt- og pølsevarer Fredrikstad Tlf. 2031		
HAMAR		
O. FUGLESETH HANDELSGARTNERI OG BLOMSTERFORRETNING Hamar — Tlf. 1079 - 1370	NEBB's HAMAR-AVDELING A/S	
JOHS. LIE Kjøttforretning Hamar	Kjøp hos våre annonsører	NORMANN Fotograferer over hele landet
HUGO HOFFSTEN Handelsgartneri og Blomsterforretning Hamar	OSKAR WIIK Herreekvipering Skotøy Reiseartikler Strandgaten, Hamar	HAMAR FARVEHANDEL Etablert 1865 Strandgaten — Tlf. 1134, 1862 Hamar
KR. MOHN Urmaker - Optiker Hamar	Kolonial fra 1876 G. JENSEN INNEH.: JØRGEN S. JENSEN Selvbetjening fra 1952	HAMAR PAPIR OG MUSIKKHANDEL Musikkinstrumenter Noter - Plater
KNUTSTAD & HOLEN FISK OG VILT Hamar	M. GRAVD AHL BOK OG PAPIRHANDEL Tlf. 1900 - Hamar	PIANOER - Småinstrumenter og noter i godt utvalg Kontorrekvisita TORBJØRN TAALESENS EFTF. Tlf. 1412 - Hamar
CHR. PLATOU MUSTAD Hamar	J. H. STRANDE Kjøttforretning Hamar	HEDMARK MEIERI HAMAR
Støkken's Bokhandel A/S HAMAR Tlf. 1021 - 1856	VESTBYEN KOLONIAL Kr. Johansen Tlf. 1339 - 1362 Hamar	ØSTREM & OLSEN Strandgt. - Hamar

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

TEKNISK HUSHJELP A/S

Citypassasjen, Oslo

Tlf. 33 51 00

Elektriske artikler og
installasjoner

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

Jens J. Andersen

OSLO - CENTRALBORD 68 34 00

Beste leverandør av

KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

Melitta

KAFFETRAKTER

gir bedre og drøyere kaffe

Riktig formaling sparer kaffe

Føres i ledende kaffe- og

kjøkkenutstysforretninger

HERMAN H. RITTERS

ESKEFABRIKK

Chr. Kroghsgt. 30, Oslo

Tlf. 42 34 66

A/s Norsk Medicinsk Varehus

Pilestredet 7 - Telef. 33 43 70 - Oslo

Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell
Brilleoptikk

G. GALLIGANI

PRYD- OG BRUKSKUNST

OSLO

ERLING MOE

god-fisk

ØKONOM Centralopvarmning

Inneh.: Trygve A. Engh

Tlf. 42 51 33 - Oslo

Varme — Ventilasjon — Damp

Varmtvann — Olje — Stoker

Fyring — Kjelerrep. — Etersyn

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

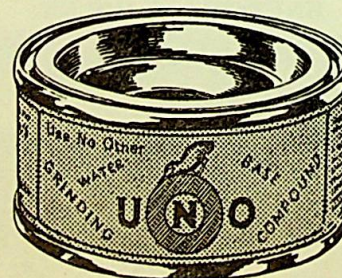
Johan Olsen & Sønner

Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 99 90

Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler